

ødelæggelse, men også at befolkningen stort set er uden indflydelse på, hvordan dette redskab bruges i praksis.

Det dilemma, som enhver miljølovgivning i et kapitalistisk samfund løber ind i, er ret præcist udtrykt i den eksisterende miljølovs formålsparagraf.

Der skelnes her klart imellem på den ene side „de ydre omgiversers beskaffenhed“ (og her ifølge stk. 2 især de hygiejniske og rekreative levevilkår og bevarelsen af et alsidigt plante- og dyreliv) og på den anden side „den samfundsmæssige nytte“ af en given virksomhed og omkostningerne ved en forureningsbekæmpelse. Heraf fremgår det, at samfundsmæssig nytte ikke omfatter det sundhedsmæssige og økologiske grundlag for den fortsatte menneskelige eksistens, men — må man slutte — alene erhvervslivets ve og vel. At dette ikke er ren spekulation, ses bedst af det forhold, at netop denne formulering er erhvervsorganisationernes vigtigste bidrag til loven.

Denne opdeling mellem „samfundsmæssig nytte“ og miljømæssige interesser går igen — og er ikke mindre kritisabel — når man ser på miljøankendets sammensætning. Der repræsenteres den „samfundsmæssige nytte“ af industrien og de store landbrugsorganisationer, mens miljøbeskyttelsesinteresser repræsenteres af miljøstyrelsen.

Derimod er der ingen repræsentation af arbejdersiden og forbrugersiden.

Den modsætning, som således udtrykkes i selve loven, er ingen tilfældighed, men afspejler den fundamentale modsætning i det kapitalistiske samfund mellem en produktion, som udelukkende er styret af profitinteresser, og de økologiske, sundhedsmæssige og sociale behov, som den brede befolkning har.

En effektiv indsats mod miljøødelæggelsen ville kræve, at denne modsætning var fjernet gennem en samfundsmæssig styring af produktionen ud fra arbejderklassens behov. Dette er naturligvis ikke tænkeligt i det nuværende samfund.

Erkendelsen af, at arbejderklassens og den øvrige befolknings kontrol med produktionen er en nødvendighed for at sætte ind mod ødelæggelsen af samfundets naturgrundlag, må også være styrende for de reformkrav, der opstilles på miljøområdet.

Ideelt må en reformpolitik således stille mod udviklingen af kontrol med produktionen, således at forureningsbekæmpelsen ikke bliver en stadig „ambulance-tjeneste“ i forhold til særlig faretruede virksomheder af produktionen. Hvis staten til stadighed må træde ind med krav om oprensning, genopretning af ødelagte områder, yderligere indsats for at nedsætte udslip m. v., så vil der være

tale om et kapløb, hvor forureningsbekæmpelsen evigt vil halse efter den teknologiske udvikling, samtidig med at der vil være tale om rensningsforanstaltninger, hvis omkostninger vil blive væltet over på befolkningen.

I stedet må målet være en kontrol, som griber ind i selve produktionens organisering, nemlig ved kun at tillade produktion, som opfylder miljømæssige krav som høj genbrugsmulighed og anvendelse af processer og produkter, som *bevisligt* er uden skadelige virkninger på arbejdsmiljø og ydre miljø.

Det vil imidlertid være det rene illusionsmageri at stille forslag om en sådan kontrol med produktionen i et samfund, hvor hele bevisbyrden over for en sundhedsfarlig produktion påhviler ofrene, og hvor man skal være glad og tilfreds, hvis det overhovedet lykkes at standse brugen af selv konstateret livsfarlige produkter.

Dette forslag til folketingsbeslutning sigter langt lavere. VS anser det for vigtigt at påvise blot de mest åbenlyse mangler i miljøloven og om muligt at få sat ind over for dem.

I alt væsentligt bygger forslaget på de konkrete erfaringer, som fagforeninger, beboergrupper og miljøgrupper har gjort med loven.

Blandt disse erfaringer er:

- at kun en forsvindende del af den eksisterende forurening bliver fjernet med den nuværende lov,
- at omkostningerne ved forureningsbekæmpelse i vid udstrækning væltes over på ofrene for samme forurening, i øvrigt stik imod lovens intentioner,
- at virksomhedernes ret til at hemmeligholde oplysninger om produktionen er uforenelig med effektiv miljøkontrol,
- at adskillelsen mellem en lov for det ydre miljø og en arbejdsmiljølov sætter betydelige skranke for henholdsvis arbejderes og beboeres muligheder for at sætte ind mod forureningen.

Adskillelsen betyder, at beslutnings- og kontrolprocesser i forhold til ydre og indre miljø forløber uden nogen gensidig sammenhæng, og derved opstår der helt groteske situationer, hvor en begrænsning af forureningen det ene sted medfører, at den stiger det andet.

I praksis betyder det, at der let skabes et modsætningsforhold mellem arbejdere og befolkning omkring en virksomhed. På trods af, at det ofte er de samme mennesker, det drejer sig om.

En ændring af miljøloven efter de retningslinjer, som er angivet i beslutningsforslaget ville bestemt ikke løse alle forureningsproblemer. Men det ville give ofrene for forureningen, altså den overvejende del af befolkningen, langt bedre muligheder i den fortsatte kamp mod miljøødelæggelsen.